

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

**Ziņojums
par horizontālās prioritātes „Ilgtspējīga attīstība” īstenošanu
Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu
ietvaros**

01.-12.2013.

Satura rādītājs

SAĪSINĀJUMI.....	3
1. IEVADS.....	4
2. HORIZONTĀLĀS PRIORITĀTES „ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA” RĀDĪTĀJI	6
2.1. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā.....	6
2.2. Ūdeņu apsaimniekošana	9
2.2.1. Piesārņojošo vielu emisijas ūdenī	9
2.2.2. Ūdensobjektu kvalitāte	11
2.3. Atjaunojamo energoresursu izmantošana, siltumnīcefekta gāzu emisijas	13
2.3.1. Atjaunojamo energoresursu izmantošana.....	13
2.3.2. SEG emisijas.....	14
2.4. Atkritumu apsaimniekošana	17
2.5. Dabas resursu izmantošana.....	19
2.5.1. Pazemes ūdens ņemšanas apjoms	19
2.5.2. Sanēto, rekultivēto piesārņoto teritoriju platība.....	21
3. PĀRSKATS PAR LABĀS PRAKSES PIEMĒRIEM SAISTĪBĀ AR HORIZONTĀLĀS PRIORITĀTES „ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA” IEVIEŠANU	22
3.1. Labās prakses piemēri Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs	22
3.2. Labās prakses piemēri Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs	23
3.3. Labās prakses piemēri Satiksmes ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs.....	24
4. VEIKTIE UN PLĀNOTIE PASĀKUMI HORIZONTĀLĀS PRIORITĀTES „ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA” IEVIEŠANAS UN UZRAUDZĪBAS NODROŠINĀŠANĀ	24
5. KOPSAVILKUMS.....	26

Sāsinājumi

BSP ₅	bioķīmiskais skābekļa patēriņš
CE	cilvēku ekvivalents
CO	oglekļa monoksīds
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DP	darbības programma
1 DP	darbības programma „Cilvēkresursi un nodarbinātība”
2 DP	darbības programma „Uzņēmējdarbība un inovācijas”
3 DP	darbības programma „Infrastruktūra un nodarbinātība”
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ES	Eiropas Savienība
Gg CO ₂ ekvivalenta gadā	gīga grami oglekļa dioksīda ekvivalenta
HP IA	horizontālā prioritāte „Ilgtspējīga attīstība”
MK	Ministru kabinets
N _{kop}	kopējais slāpeklis
NO _x	slāpekļa oksīdi
P _{kop}	kopējais fosfors
SEG	siltumnīcefekta gāzes
SO ₂	sēra dioksīds
ŪO	ūdensobjekts
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	vadošā iestāde
VIS	vienotā informācijas sistēma
VSID	Valsts stratēģiskais ietvardokuments

1. Ievads

HP IA mērķis ir dabas resursu saprātīga izmantošana un vides saglabāšana nākamajām paaudzēm, kas ir priekšnoteikums valsts izaugsmei, t.i., tautsaimniecības un sociālie panākumi nevar būt iegūti uz dabas resursu pārmērīgas izmantošanas un vides kvalitātes pasliktināšanas rēķina.

VARAM saskaņā ar MK 2009. gada 27. oktobra noteikumiem Nr. 1238 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība” reizi gadā iesniedz vadošajā iestādē ziņojumu ar analīzi par ES fondu ieguldījumu HP IA īstenošanā un sasniegtajiem HP IA īstenošanas uzraudzības rādītājiem iepriekšējā gadā, kas balstīta uz atbildīgo iestāžu ziņojumu par horizontālo politiku īstenošanu ES fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ietvaros. VARAM ziņojumā iekļauta:

- informācija par kārtējā kalendārā gadā apstiprinātajiem projektiem, kas projektu iesniegumu vērtēšanā identificēti ar pozitīvu ietekmi uz HP IA, un pabeigtajiem projektiem, norādot arī atbilstošo projektu skaitu visā DP īstenošanas laikā;
- progress, kas sasniegts HP IA īstenošanā attiecībā uz detalizētajiem rādītājiem, kas definēti HP IA ieviešanas uzraudzībai ES fondu aktivitāšu īstenošanā. Informāciju par šiem rādītājiem VARAM iegūst no atbildīgo iestāžu ziņojumiem par HP IA īstenošanu šo iestāžu pārziņā esošo aktivitāšu ietvaros;
- analīze par šī ES fondu aktivitāšu ietvaros sasniegto detalizēto HP IA rādītāju progresu kontekstā ar HP IA mērķiem;
- VSID noteikto HP IA ietekmes rādītāju progress un šī progressa analīze;
- pārskats par labās prakses piemēriem saistībā ar HP IA ieviešanu;
- informācija par to, ko veikusi VARAM HP IA ieviešanas un uzraudzības nodrošināšanā (aprakstot izstrādātās vadlīnijas un citus skaidrojošos materiālus, novadītos seminārus un sanāksmes u.tml.);
- kopsavilkums par galvenajiem rezultātiem HP IA ieviešanā.

VIS iekļauti šādi rādītāji HP IA uzraudzībai:

- VSID HP IA rādītājs „atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā” (Avots: CSP dati par iepriekšējo kalendāro gadu)¹;
- 3 DP ietekmes rādītāji:
  - „iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši noteikumu apsaimniekošanas pakalpojumi” (Avots: projektu rezultāti),
  - „nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte (ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars)” (Avots: upju baseinu plāni – precizētie dati būs pieejami 2015. gadā),
  - „SEG emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības” (Avots: SEG Nacionālais inventarizācijas ziņojums 1990.-2012. g. ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām un Kioto protokola ietvaros, 2014.),
  - „samazināts ūdens patēriņš (Avots: pazemes ūdens ņemšanas apjoms” (valsts vides statistikas dati par iepriekšējo kalendāro gadu);
- 3.5.1. pasākuma ietekmes rādītājs „kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu” (Avots: valsts vides statistikas dati par iepriekšējo kalendāro gadu).

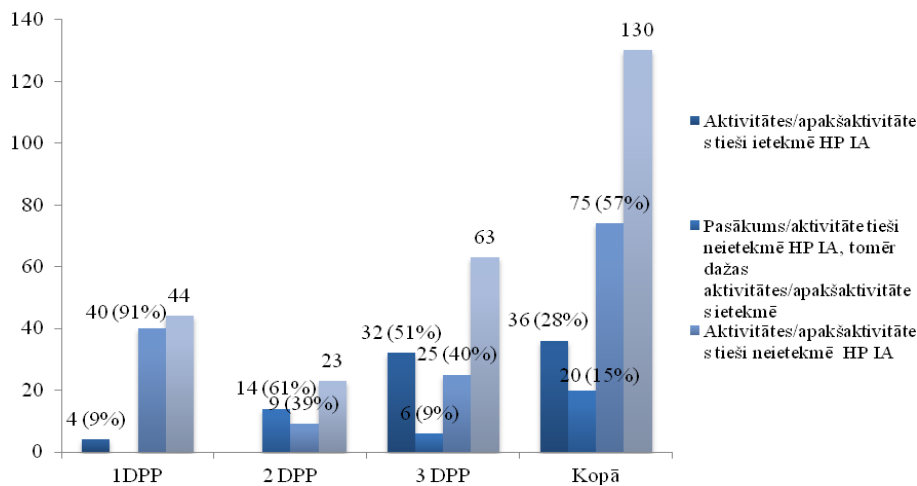
¹ VARAM jau 2011. gadā ierosināja VSID noteikto HP IA rādītāju – „atjaunojamo enerģijas resursu īpatsvars ir līdzsvarots ar primārajiem enerģijas resursiem” aizstāt ar rādītāju – „atjaunojamo energoresursu īpatsvars no kopējā enerģijas gala patēriņa”, lai nodrošinātu atbilstību Eiropas Parlamenta un padomes direktīvai 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu.

1DP un 2 DP ietekmes rādītāji, kas raksturotu HP IA īstenošanu VIS nav iekļauti.

Tā kā aktivitāšu īstenošanas laikā, izmantojot vides kvalitātes rādītājus – nacionālos vides indikatorus (2009. gada 24. februāra MK noteikumi Nr.175 „Noteikumi par nacionālajiem vides indikatoriem), kas izraudzīti kā HP IA īstenošanas uzraudzības rādītāji (27. oktobra 2009. gada MK noteikumi Nr. 1238 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība”), nav iespējams objektīvi raksturot tiešu aktivitāšu ietekmi, jo šī ietekme būs identificējama tikai ilgtermiņā pēc aktivitāšu īstenošanas kopumā, t.i., aktivitāšu īstenošanas ieguldījums, ja to īstenošana nav pabeigta pilnībā, vispārējā Latvijas vides kvalitātes raksturojumā atbilstoši valsts vides statistiskajai informācijai praktiski nav nosakāms, VARAM ziņojumā analizē:

- vides stāvokli atbilstoši valsts statistiskajai informācijai,
- izvērtē aktivitāšu potenciālo ietekmi uz vides kvalitāti, analizējot atbilstošo aktivitāšu īstenošanas uzraudzības (iznākuma un rezultāta) rādītājus, kas norādīti kumulatīvi ieskaitot bāzes vērtību.

Visās trīs DP saskaņā ar „Vadlīniju, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā” 1.pielikumu ir iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kurām ir tieša vai nav tiešas ietekmes uz HP IA. Kopumā pēc aktivitāšu/apakšaktivitāšu ietekmes uz HP IA aktualizācijas šo aktivitāšu/apakšaktivitāšu skaits sasniedz 43% no visām 2007.–2013. gada ES finanšu plānošanas perioda aktivitātēm/apakšaktivitātēm. Aktivitātes/apakšaktivitātes, kurām ir netieša ietekme uz HP IA, sasniedz 15% un aktivitātes/apakšaktivitātes, kuras tieši ietekmē HP IA, sasniedz 28% no visām 2007.–2013. gada finanšu plānošanas perioda aktivitātēm/apakšaktivitātēm (*1.1. attēls*). Tikai darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros tiek īstenotas aktivitātes/apakšaktivitātes, kuras tieši pozitīvi ietekmē HP IA, t.i., atsevišķu aktivitāšu mērķi tieši vērsti uz HP IA mērķu īstenošanu.

1.1. attēls. Aktivitāšu/apakšaktivitāšu sadalījums atbilstoši to ietekmei uz HP IA, skaits (%)²

² „Vadlīniju, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā” 1.pielikums.
VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

2013. gadā apstiprināts 141 (pabeigti 102 projekti) projekts, kas vērsts uz ūdens piesārņojuma samazinājumu un ūdens zudumu samazinājumu, 15 projekti (pabeigti 18 projekti), kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu, 354 projekti (pabeigti 238 projekti), kas ilgtermiņa ietekmēs gaisa piesārņojuma līmeni, 357 projekti (pabeigti 239 projekti), kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu, 28 projektiem (pabeigti 685 projekti) vērtēšanas procesā piešķirti punkti HP IA un 5 projektu (pabeigti 22 projekti) īstenošanā paredzēti pasākumi trokšņa līmeņa samazināšanai (1.1. tabula).

1.1.tabula. Eiropas Savienības fondu līdzfinansējuma saņemšanai ar ietekmi uz vidi apstiprināto un pabeigto projektu skaits

	Apstiprināto projektu skaits		Pabeigto projektu skaits	
	2013.	Kopā	2013.	Kopā
Projektu skaits, kas vērsti uz ūdens piesārņojuma samazinājumu un ūdens zudumu samazinājumu	141	567	102	309
<i>Darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas"</i>	0	9	1	1
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	141	558	101	308
Projektu skaits, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu	15	123	18	68
<i>Darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas"</i>	2	12		
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	13	111	18	68
Projektu skaits, kas vērsti uz gaisa piesārņojuma samazinājumu	354	1297	238	458
<i>Darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas"</i>	1	19	1	1
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	353	1278	237	457
Projektu skaits, kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu	357	1287	239	522
<i>Darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas"</i>	2	19	2	2
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	355	1268	237	520
Projektu skaits, kuriem piešķirti punkti horizontālajā prioritātē „Ilgtspējīga attīstība”	28	1079	685	1 998
<i>Darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas"</i>	10	736	665	1 954
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	18	343	20	44
Projektu skaits, kas vērsti uz trokšņa līmeņa samazinājumu	5	129	22	45
<i>Darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi"</i>	5	129	22	22

2. Horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” rādītāji

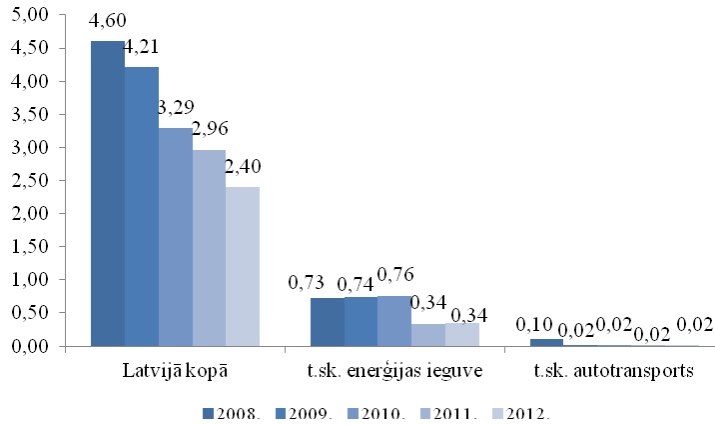
2.1. Piesārņojošo vielu emisijas gaisā

Enerģētikas sektors ir galvenais SO₂ un NO_x emisiju avots. Kopš 2008. gada SO₂ emisijām novērojama stabila lejupejoša tendence, kas skaidrojams ar mazāku fosilās degvielas patēriņu un stingru likumdošanu, kas ierobežo sēru saturošas degvielas izmantošanu. Savukārt NO_x emisijām vērojamas svārstības ietekmē gan klimatiskie apstākļi, gan arī ekonomiskā situācija valstī.

Statistikas dati³ parāda, ka autotransporta sektora radīto SO₂ emisiju īpatsvars no kopējām emisijām svārstās 0,6% līdz 2,2% robežās, enerģijas ieguves radīto – 11% līdz 23% robežās no kopējām emisijām Latvijā (2.1. attēls).

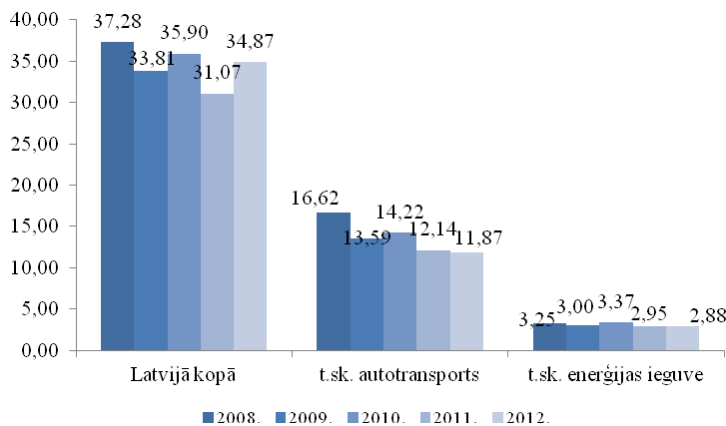
³ Avots: SEG Nacionālais inventarizācijas ziņojums 1990. –2012. g. ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām un Kioto protokola ietvaros, 2014.

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

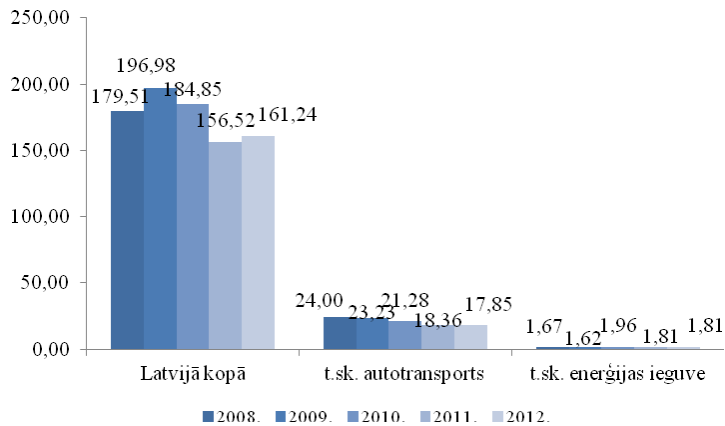
2.1. attēls. SO₂ emisijas, Gg

Autotransporta sektora radīto NO_x emisiju īpatsvars no kopējām emisijām nepārsniedz 45% robežu, savukārt enerģijas ieguves radīto – 10% no kopējām NO_x emisijām Latvijā (2.2. attēls).

2.2. attēls. NO_x emisijas, Gg

Savukārt autotransporta sektora radīto CO emisiju īpatsvars svārstās 11% līdz 13% robežās, enerģijas ieguves radīto – nepārsniedz 1,2% no kopējām emisijām Latvijā (2.3. attēls).

2.3. attēls. CO emisijas, Gg

Kopumā DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” īstenošanas laikā apstiprināti 103 transporta infrastruktūras attīstības projekti (2013. gadā – 5 projekti) un 1167 energoefektivitātes paaugstināšanas un siltumnoturības uzlabošanas projekti (2013. gadā – 348 projekti), 8 velotūrisma attīstības projekti un DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 19 projekti, kuriem iespējama ietekme uz piesārņojošo vielu emisijām gaisā.

2013. gadā pabeigti 191 (kopā 365 projekti) siltumnoturību uzlabošanas projekti, 12 (kopā 30 projekti) siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas projekti, 3 (kopā 7 projekti) atjaunojamus energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstības projekti, 5 (kopā 6 projekti) velotūrisma attīstības projekti un 26 (kopā 49 projekti) transporta infrastruktūras attīstības projekti. Šo projektu rezultātu tieša ietekme uz SO₂, NO_x un CO emisijām būs nosakāma ilgtermiņā, savukārt atbilstošo aktivitāšu/apakšaktivitāšu iznākuma un rezultātu rādītāju izpildes līmenis liecina par būtisku progresu, t.i., sagaidāms, ka aktivitāšu īstenošanai būs pozitīva ietekme uz HP IA (2.1. tabula).

2.1. tabula. Uzraudzības rādītāji ar potenciālu ietekmi uz piesārņojošo vielu emisijām gaisā

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2013.	%
Laika ietaupījuma vērtība pasažieriem dēļ noasfaltēta pirmās šķiras a/c	611 734	-	-
Rekonstruēto tranzītielu km skaits no kopējā tranzītielu skaita, %	8	14,45	180,6%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceļi, km	49	65,73	134,1%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās	120	320	266,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās	15,00	47,68	317,9%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas	73	48	65,8%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā)	2,00	41,43	2071,5%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160	50,9	31,8%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500	107	21,4%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos	16,00	14,14	102,2%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos	80	87	108,8%
Uzstādīto atjaunojamus energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16	8,58	53,6%
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars	2,50	0,69	27,6%

Samazinot siltumenerģijas patēriņu, efektīvi izmantojot energo resursus un uzlabojot transporta infrastruktūru un transporta kustības organizāciju, paredzama gaisa piesārņojošo vielu emisiju ierobežošana, pieaugot transporta intensitātei un palielinoties enerģijas patēriņam ekonomiskās izaugsmes laikā.

2.2. Ūdeņu apsaimniekošana

2.2.1. Piesārņojošo vielu emisijas ūdenī

Ūdenī šķīstošie slāpekļa un fosfora savienojumi, kā arī bioloģiski noārdāmās organiskās vielas, ir galvenās augu barības vielas, kas izsauc virszemes ūdeņu eitrofikāciju un ekosistēmu degradāciju. Vielu daudzumu, kas ar notekūdeņiem nonāk virszemes ūdeņos gada laikā, raksturo ar rādītājiem N_{kop} , P_{kop} , kā arī BSP_5 , bet to daudzumu notekūdeņos vērtē kā slodzi tonnās gadā.

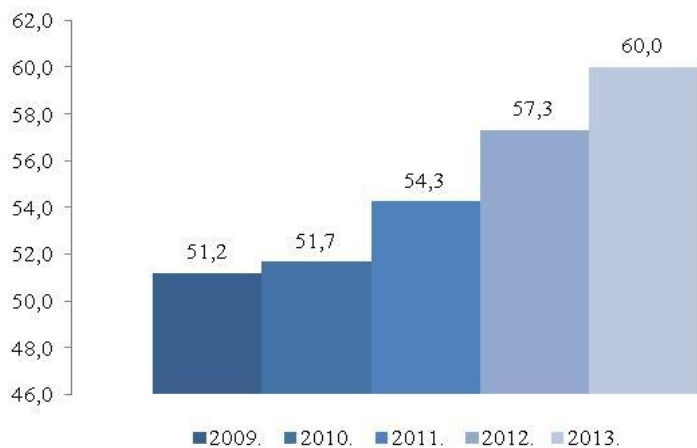
Būtiskākā ietekme uz šo vielu emisijām ir pasākumiem, kas iekļauti DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” – 3.4.1.1. aktivitātei „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” (turpmāk – 3.4.1.1. aktivitāte) un 3.5.1.1. aktivitātei „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijas ar cilvēki ekvivalentu lielāku par 2000” (turpmāk – 3.5.1.1. aktivitāte).

Kopumā darbības programmu īstenošanas laikā apstiprināti 558 projekti, kuriem iespējama ietekme uz piesārņojošo vielu emisijām ūdenī. No šiem projektiem 141 projekts ES fondu finansējuma saņemšanai apstiprināts 2013. gadā.

Līdz 2013. gada beigām 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāšu ietvaros pabeigti 243 projekti, no tiem 197 (59 projekts 2013. gadā) ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekti apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 un 46 (19 projekti 2013. gadā) projekti aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000. Līdz ar šo ūdenssaimniecības infrastruktūras projektu pabeigšanu iedzīvotāju īpatsvars aglomerācijas ar $CE > 2000$, kam ir nodrošināti kvalitatīvi centralizētās kanalizācijas pakalpojumi, palielinājies no 51,2% 2009. gadā līdz 54% 2013. gadā, t.i., ~64 tūkst. iedzīvotāju, bet 60% (3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāte) Latvijas iedzīvotāju nodrošināta šo pakalpojumu pieejamība (2.4.attēls). Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietekmes rādītāja „**iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi**” (64%) izpilde sasniedz 93,74% (2.2. tabula, 2.4. attēls). Kopumā programmas īstenošanas laikā par 196 tūkstošiem palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem Latvijā ir nodrošināta pieejamība normatīviem aktiem atbilstošiem kanalizācijas pakalpojumiem.

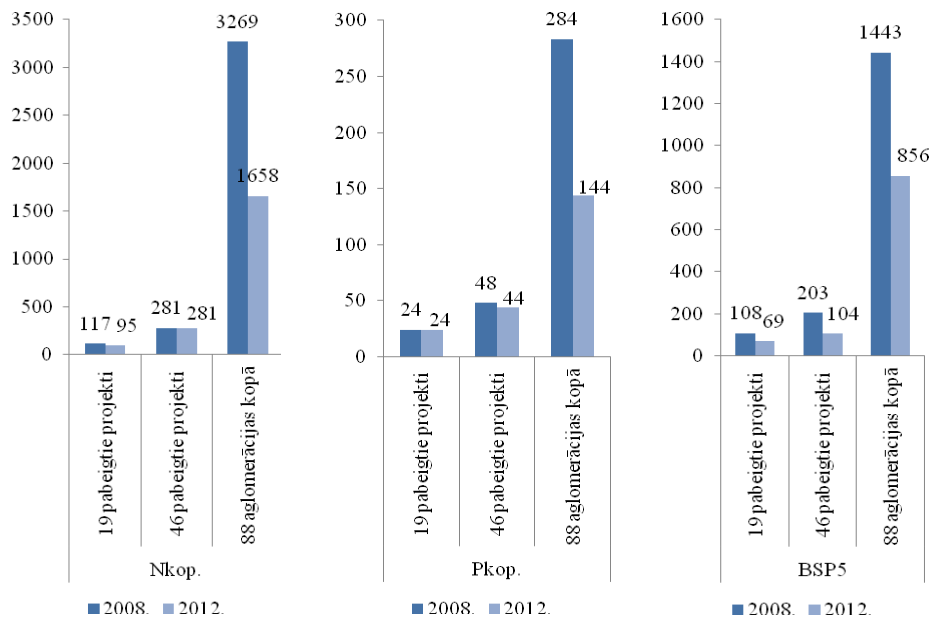
2.2. tabula. Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz ūdeņu apsaimniekošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2013.	%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi, %	64	60	93,7%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj.	1,81	0,379	20,9%

2.4. attēls. Rādītāja „iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” sasniegšanas progress

Lielākās vidē novadītā piesārņojuma izmaiņas no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām saskaņā ar valsts statistiku sagaidāmas, uzlabojot notekūdeņu attīrīšanas kvalitāti, t.i., rekonstrējot vai izbūvējot jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas aglomerācijās ar CE>2000 (2.5. attēls).

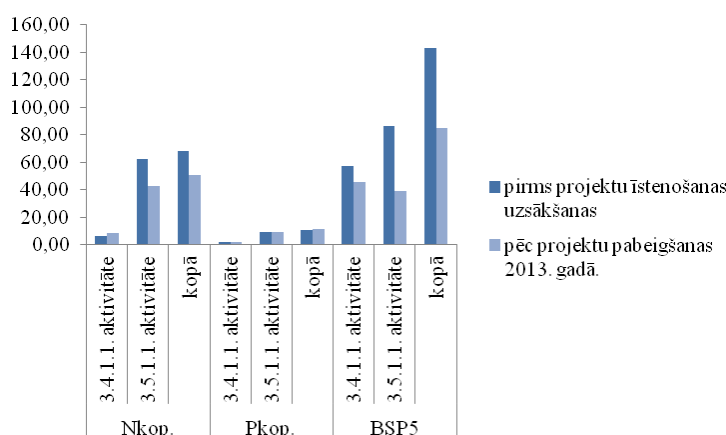

2.5. attēls. 3.5.1.1. aktivitātes ietvaros īstenoto projektu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu vidē novadītais piesārņojums, t gadā

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

Galvenokārt gan šī pozitīvā ietekme ir saistīta ar ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā ieguldītajiem finanšu līdzekļiem, t.sk. ES fondu līdzekļiem laikā no 2000. līdz 2009. gadam, kad aglomerācijās ar CE>2000 tika rekonstruētas un no jauna izbūvētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Saskaņā ar finansējuma saņēmēju informāciju (2013. gadā pabeigti 78 projekti) 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātes pabeigto projektu ietvaros novadītais N_{kop} , pirms projektu īstenošanas uzsākšanas sastāda 68,5 t un pēc projektu pabeigšanas – 50,6 t, t.i., vidē novadītais piesārņojums samazinājies par ~ 18 t gadā, BSP₅ notekūdeņos samazinājies par ~58 t gadā, bet P_{kop} daudzums būtiski nemainās – novērojams neliels pieaugums no 10,9 t uz 11,2 t gadā (2.6. attēls).

2.6. attēls. 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitāšu ietvaros īstenoto projektu teritorijās indikatīvi vidē novadītais piesārņojums no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, t gadā

3.5.1.1. un 3.4.1.1. aktivitātes kopējā ietekme uz vidē novadīto piesārņojumu būs identificējama tikai pēcieviešanas uzraudzības laikā, kad palielināsies centralizēto kanalizācijas pakalpojumu saņēmēju skaits un līdztekus samazināsies izkliedētais piesārņojums no centralizēto pakalpojumu neizmantojamiem atbilstošajā teritorijā.

Arī no 3.1.4.3. aktivitātē „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros” (turpmāk – 3.1.4.3. aktivitāte), 3.1.4.4. aktivitātē „Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai” (turpmāk – 3.1.4.4. aktivitāte), 3.6.1.1. aktivitātē „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai” (turpmāk – 3.6.1.1. aktivitāte) un 3.6.2.1.aktivitātē „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” (turpmāk – 3.6.2.1. aktivitāte) pabeigtajiem projektiem 65 projektos (2013. gadā – 23 projekti) veikti ieguldījumi ūdenssaimniecības pakalpojumu uzlabošanai – atjaunoti iekšējie ūdensapgādes tīkli un kanalizācijas sistēma, nomainīti sanitārie mezgli, rekonstruēti vai izveidoti jauni ūdens vadu pieslēgumi, kā arī rekonstruētas un izveidotas lietus ūdens kanalizācijas sistēmas.

2.2.2. Ūdensobjektu kvalitāte

Ūdensobjektu (turpmāk – ŪO) kvalitāti un tātad arī ietekmes rādītāju „nodrošināta cilvēku veselībai nekaitīga ūdens kvalitāte (ūdensobjektu ar labu un augstu ūdens kvalitāti īpatsvars)” ietekmē:

- vidē novadīto notekūdeņu radītā slodze (piemēram, 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātē);

- piesārņoto vietu, tostarp vēsturiski piesārņoto vietu un atkritumu izgāztuvju radītais piesārņojums (piemēram, 3.3.1.6. „Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana”, 3.4.1.4. aktivitāte „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” un 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija”);
- lauksaimnieciskas darbības un centralizēti nesavāktie un neattīrītie notekūdeņi;
- morfoloģiskie pārveidojumi (aizsprosti, polderi, upju taisnošana);
- pārrobežu piesārņojums;
- plūdu izraisītais piesārņojums (piemēram, 3.4.1.5.1. apakšaktivitāte „Plūdu risku samazināšana grūti prognozējami vižņu-ledus parādību gadījumos” un 3.4.1.5.2. apakšaktivitāte „Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai”).

Kopumā darbības programmu īstenošanas laikā pabeigti 243 projekti ar mērķi samazināt notekūdeņu attīrīšanas iekārtām virszemes ūdeņos nonākošo piesārņojumu, 51 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijas projekts un Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves „Kosmos” sanācijas projekts, kā arī 4 plūdu risku samazināšanas projekti.

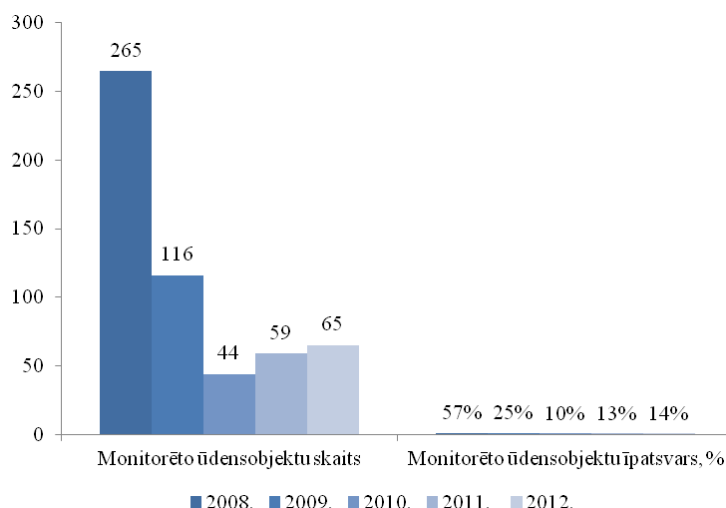
Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānos, kas izstrādāti sešu gadu periodam no 2010. līdz 2015. gadam, atspoguļots ŪO stāvoklis plānu izstrādes laikā, kas vienlaikus nozīmē gan ūdens resursu pietiekamības, gan ūdeņu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes novērtējumu. Saskaņā ar šiem plāniem, kas apstiprināti 2010. gadā, Latvijā ~51% no upju un ezeru ŪO ir augsta vai laba ekoloģiskā kvalitāte.

Objektīvāku ietekmes novērtējumu par Latvijas teritorijā atrodošos ŪO kvalitātes izmaiņām varēs sniegt 2015. gadā, kad tiks pabeigta upju baseinu plānu izstrāde nākamajam apsaimniekošanas ciklam (2016. – 2021.), t.i., kad tiks apkopota visa informācija par ŪO kvalitāti un atkārtoti izvērtētas ŪO ietekmējošās slodzes. Turklāt ES finansējuma ietvaros veiktie ieguldījumi nodrošina pakāpenisku vidē nonākošā piesārņojuma samazinājumu, kas jānovērtē projektu pēcieviešanas monitoringa ietvaros.

Tajā pašā laikā Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs nodrošina virszemes ūdeņu kvalitātes ikgadējo monitoringu. Šos datus gan nevar viennozīmīgi interpretēt un salīdzināt ar iepriekš iegūtajiem datiem, jo ŪO skaits un paši ŪO, kur veikts monitorings, atsevišķos gados atšķiras, tomēr zināmu vērtējumu šis monitorings dod. Visvairāk labas un augstas provizoriskās ekoloģiskās kvalitātes ŪO ir Gaujas un Ventas upju baseinu apgabalos, bet vismazāk – parasti Lielupes upju baseinu apgabalā. Upēm problemātiskākie kvalitātes elementi ir N_{kop} un P_{kop} .⁴

Ja 2008. gadā tika monitorēti 57% no visiem ūdensobjektiem, tad 2012. gadā – tikai 14% no visiem ūdensobjektiem (2.7. attēls).

⁴ Nacionālais ziņojums par vides stāvokli, 2008-2011 (http://www2.meteo.lv/varam/udenu_apsaimn/5_2_8.php). VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

2.7. attēls. Virszemes ūdensobjektu ar augstu vai labu kvalitāti īpatsvars 2008. – 2012. gadā, %

2.3. Atjaunojamo energoresursu izmantošana, siltumnīcefekta gāzu emisijas

2.3.1. Atjaunojamo energoresursu izmantošana

Latvijas vispārējais mērķis ir palielināt no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvaru no 32,6% 2005.gadā līdz 40% 2020.gadā enerģijas bruto galapatēriņā⁵ (2013.–2014. gada periodā jāsasniedz 34,82%, 2015.–2016. gada periodā 35,93% un 2017.–2018. gada periodā 37,41%) (**HP IA rādītājs – Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā**). Savukārt transporta sektorā līdz 2020. gadam atjaunojamās enerģijas īpatsvaram jāsasniedz vismaz 10% no enerģijas bruto galapatēriņa transportā (2012. gadā – 3,1%). Saskaņā ar CSP datiem atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā Latvijā 2012. gadā ir sasniegjis 35,8% (2.3. tabula).

2.3. tabula. Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā

Rādītāja nosaukums	Mērķis (2013.–2014.)	Izpilde 2012. gadā ⁶
Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā	34,8 %	35,8%

Šo HP IA rādītāju vistiešāk ietekmē 3.5.2.2. aktivitātes „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” (turpmāk – 3.5.2.2. aktivitāte) īstenošana, kuras uzraudzības rādītāju izpilde sasniegusi 53,6% rādītājam „Uzstādīto atjaunojamās energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel” un 27,6% rādītājam „Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars” (2.4. tabula).

2.4. tabula. 3.5.2. pasākuma „Enerģētika” 3.5.2.2. aktivitātes „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” uzraudzības rādītāji

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
--------------------	-------	-------------	----------

⁵ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ direktīvu 2001/77/EK un 2003/30/EK izmanto rādītāju „atjaunojamās enerģijas īpatsvars no kopējā enerģijas bruto gala patēriņā”

⁶ CSP dati

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

	2013.	2013.	%
Uzstādīto atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16	8,58	53,6%
Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,50	0,69	27,6%

Tā kā energoapgādē lielu siltuma īpatsvaru nodrošina tieši centralizētās siltumapgādes sistēmas, kas izmanto fosilos kurināmā resursus, siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšana un siltumenerģijas patēriņa samazinājums ēkās samazina fosilās enerģijas patēriņu, HP IA rādītāju „atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā” ietekmē arī sekmīga šādu aktivitāšu īstenošana:

- 3.4.4.1.aktivitāte „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk – 3.4.1.1. aktivitāte) ;
- 3.4.4.2. aktivitāte „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk – 3.4.4.2. aktivitāte);
- 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” (turpmāk – 3.5.2.1.1. aktivitāte);
- 3.5.2.1.2.apakšaktivitāte „Pasākumi uzņēmumu siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” (turpmāk – 3.5.2.1.2. aktivitāte),
- 3.5.2.2. aktivitāte „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība” (turpmāk – 3.5.2.2. aktivitāte).

Darbības programmas īstenošanas laikā kopumā ieviesti 320 (161 pasākums 2013. gadā) energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, izveidotas 48 (12 ēkas 2013. gadā) energoefektīvas sociālās mājās, rekonstruēti siltumtīkli, 50,9 (7,1 km 2013. gadā) km garumā, kā arī samazināti siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos.

2.3.2. SEG emisijas

Latvijai, saskaņā ar Kioto protokolu⁷, individuāli vai kopā ar citām valstīm jāasniedz emisiju līmenis periodam no 2008. – 2012. gadam, kas ir 8% zem 1990. gada līmeņa t.i., 23 836,43 Gg CO₂ ekvivalenta gadā (darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietekmes rādītājs – **siltumnīcefekta gāzu emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības**). SEG emisiju samazināšanās ekonomikā sasniedzama galvenokārt ar pasākumiem, samazinot enerģijas patēriņu, palielinot atjaunojamo energoresursu īpatsvaru un uzlabojot energoefektivitāti enerģijas ražošanā un lietošanā.

2.5. tabula. Latvijas saistības SEG emisiju samazināšanai, tūkst. Gg CO₂ ekvivalenta gadā

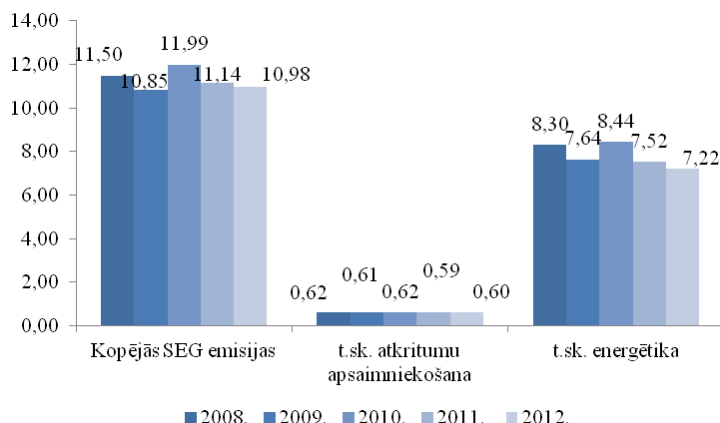
Rādītāja nosaukums	Plāns 2013. gadā	Izpilde 2012. gadā	Izpilde %
Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības	23,8	11	100%

Galvenie pasākumi SEG emisiju samazināšanai darbības programmu ietvaros ir:

- ēku renovācijas pasākumi;
- efektīvu un videi draudzīgu tehnoloģiju izstrāde un ieviešana;
- atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšana energoresursu bilanci;
- energoresursu efektīva un racionāla izmantošana,
- kā arī atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabojumi.

⁷ ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām protokols, kas tika izveidots kā līdzeklis cīņā pret globālo sasilšanu

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

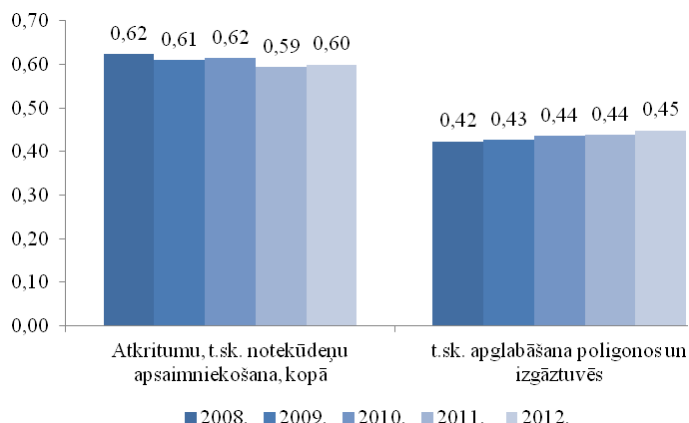
2.8. attēls. SEG emisijas atbilstoši nozarēm, tūkst. Gg CO₂ ekvivalenta gadā⁸

Izvērtējot atsevišķo nozaru ieguldījumu, redzams, ka lielāko daļu no SEG emisijām jeb ~70% dod enerģijas izmantošana, tai skaitā transports. Emisiju svārstības lielā mērā izskaidrojamas ar ekonomiskajām izmaiņām valstī, būtiski atšķirīgajām ziemas vidējām temperatūrām, kā arī ar transportlīdzekļu skaita izmaiņām. Tomēr vērojama tendence, ka samazinās ar šo sektoru saistīto SEG emisiju īpatsvars kopējā emisiju apjomā attiecīgi no 72% 2008. gadā līdz 66% 2012. gadā. (2.8. attēls)

Būtiski mazāku ieguldījumu SEG emisijās dod SEG emisijas, ko rada atkritumu apsaimniekošana (atbilstoši ANO Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām iekļauta notekūdeņu apsaimniekošana), t.i., SEG emisiju īpatsvars kopējā emisiju apjomā svārstās 5 līdz 6% robežās. Tā kā palielinās kopējais sadzīves atkritumu apglabāšanas daudzums atkritumu poligonos, nemainoties atkritumu daudzumam rekultivētajās sadzīves atkritumu izgāztuvēs, tad palielinās SEG emisijas no atkritumu apglabāšanas. Vienlaikus vērojama tendence, ka SEG emisijas no atkritumu sektora samazinās, kas saistīts ar notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanu, īstenojot ūdenssaimniecības infrastruktūras projektus (2.9.attēls).

⁸ Avots: SEG Nacionālais inventarizācijas ziņojums 1990.-2012. g. ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām un Kioto protokola ietvaros, 2014.

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

2.9. *attēls.* SEG no atkritumu apglabāšanas atkritumu poligonos un izgāztuvēs, tūkst. Gg CO₂ ekvivalenta gadā

Vislielākā ietekme siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumā ir 3.4.4.1.aktivitātei, 3.4.4.2. aktivitātei, 3.5.2.1.aktivitātei un 3.5.2.2. aktivitātei.

Būtiski mazāka ietekme uz SEG emisiju samazināšanu ir:

- 3.1.4.3. aktivitātei „Pirmskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros”,
- 3.1.4.4. aktivitātei „Atbalsts alternatīvās aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstībai”,
- 3.1.5.3.1.apakšaktivitātei „Stacionārās veselības aprūpes attīstība”,
- 3.4.2.1.2. apakšaktivitātei „Nacionālās nozīmes velotūrisma produkta attīstība”,
- 3.5.1.2.1. apakšaktivitātei „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācija”,
- 3.5.1.2.2. apakšaktivitātei „Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība”,
- 3.6.1.1. aktivitātei „Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru izaugsmes veicināšana līdzsvarotai valsts attīstībai”,
- 3.6.2.1. aktivitātei „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai”.

Kopumā darbības programmu īstenošanas laikā apstiprināti 1287 projekti (1167 projekti siltumnoturības uzlabošanas un siltumapgādes efektivitātes uzlabošanas sfērā, 93 projekti atkritumu apsaimniekošanas jomā, 8 velotūrisma attīstības projekti un DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 19 projekti), kas vērsti uz siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazinājumu. No šiem projektiem 348 projekti siltumnoturības uzlabošanas un siltumapgādes efektivitātes uzlabošanas sfērā apstiprināti 2013. gadā.

2013. gadā pabeigti 191 (kopā 365 projekti) siltumnoturību uzlabošanas projekti, 12 (kopā 30 projekti) siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas projekti, 3 (kopā 7 projekti) atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstības projekti, 5 (kopā 6 projekti) velotūrisma attīstības projekti, 10 (kopā 51 projekts) sadzīves atkritumu rekultivācijas projekti un 3 (kopā 7 projekti) sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras attīstības projekti. No 3.1.4.3., 3.1.4.4., 3.6.1.1. un 3.6.2.1.aktivitātē 54 pabeigtajiem projektiem, kur ieguldīti līdzekļi arī pasākumos ar ietekmi uz energoresursu patēriņa samazināšanu, 2013. gadā pabeigti 13 projekti.

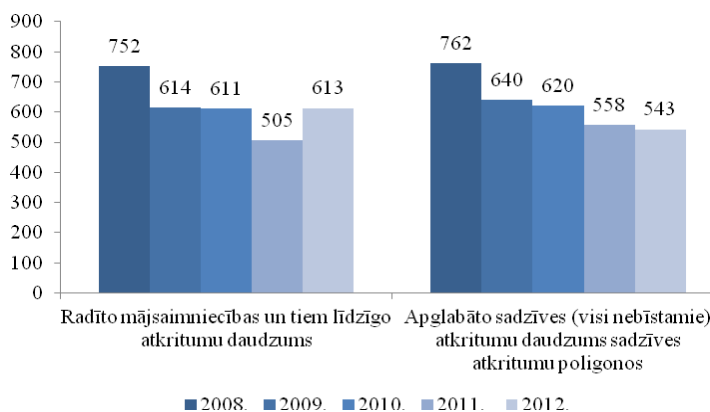

2.6. tabula. Uzraudzības rādītāji ar potenciālu ietekmi uz SEG emisijām

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2013.	%
Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas	420	187	44,5%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās	120	320	266,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās	15,00	47,68	317,9%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas	73	48	65,8%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā)	2,00	41,43	2071,5%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160	50,9	31,8%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500	107	21,4%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos	16,00	14,14	102,2%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos	80	87	108,8%
Uzstādīto atjaunojamās enerģijas izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16	8,58	53,6%
Ar atjaunojamiem enerģijas avotiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,50	0,69	27,6%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceļiņi, km	49	65,73	134,1%
Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits	261	227	87,0%

2.4. Atkritumu apsaimniekošana

Latvijā novērojama tendence, ka samazinās radīto māsaimniecības un tiem līdzīgo atkritumu daudzums (no 752 tūkst t 2008. gadā līdz 613 tūkst. t. 2012. gadā), samazinās poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums (no 762 tūkst t 2008. gadā līdz 543 tūkst. t. 2012. gadā) un vienlaikus pieaug pārstrādāto sadzīves (visi nebīstamie) atkritumu daudzums – no 598 tūkst. t. līdz 1166 tūkst. t (2.10. attēls, 2.7. tabula).

2.10. attēls. Radīto un apglabāto atkritumu daudzums, tūkst. t

Radītā sadzīves atkritumu un tiem līdzīgo atkritumu apjoma rašanās samazināšanās iemesls saistīts ar ekonomisko krīzi, ar to saistītajām patēriņa izmaiņām, ar iedzīvotāju skaita samazināšanos, kā arī atkritumu rašanās novēršanas aktivitāšu īstenošanas rezultātā. Savukārt apglabāto atkritumu apjoma samazināšanās un atkritumu pārstrādes apjoma pieaugums VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

saistāms ar mērķtiecīgi īstenotu valsts politiku atkritumu apsaimniekošanā, kur liela ir ES fondu investīciju ietekme (ieguldījumi atkritumu poligonu izveidē un poligonu infrastruktūras attīstībā, atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstībā) un tarifu politikai par atkritumu apglabāšanu, kas veicina pārstrādājamo atkritumu atdalīšanu no kopējās atkritumu plūsmas.

Ietekme uz HP IA izvēlētajiem atkritumu apsaimniekošanas sfēras attīstību raksturojošiem rādītājiem – „radītais sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms”, „apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums” un „pārstrādāto sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms” – ir uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātēm un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveides aktivitātēm. Šo rādītāju dinamika saskaņā ar valsts vides statistikas datiem parādīta 2.7. tabulā.

2.7. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas sfēras attīstību raksturojošie rādītāji, tūkst. t

Rādītāja nosaukums	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Radīto sadzīves (visi nebīstamie) atkritumu daudzums	1 369	957	1 131	1 195	1799
Radīto bīstamo atkritumu daudzums	46	56	55	53	85
Pārstrādāto sadzīves (visi nebīstamie) atkritumu daudzums	598	478	647	734	1166
Pārstrādāto bīstamo atkritumu daudzums	56	62	54	22	47
Apglabāto sadzīves (visi nebīstamie) atkritumu daudzums sadzīves atkritumu poligonos	762	640	620	558	543
Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto atkritumu (visi nebīstamie) daudzuma samazinājums pret iepriekšējo gadu	58	122	20	62	15

Ir vērojama tendence, ka atšķirībā no prognozēm atbilstoši statistiskajiem datiem palielinājies radīto sadzīves atkritumu daudzums un radītais bīstamo atkritumu daudzums, kas ir saistāms ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu, ražošanu un eksporta pieaugumu, kā arī ar patēriņa pieaugumu.

Ietekmes rādītāja „kopējā apglabāto sadzīves atkritumu samazinājums pret iepriekšējo gadu” izmaiņu tendence nav viennozīmīga, jo atsevišķos atskaites gados šī rādītāja vērtības būtiski atšķiras, kas saistāms ar jaunu reģionālo atkritumu apsaimniekošanas poligonu nodošanu ekspluatācijā un normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju slēgšanu, kā rezultātā izmainās arī atkritumu statistika, uzlabojoties tās kvalitātei. Lai varētu šī rādītāja izmaiņu tendences vērtēt objektīvi, par bāzes gadu ieteicams turpmāk izvēlēties 2012. gadu, kad pilnvērtīgi darbojas visos sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionos izbūvētie atkritumu apglabāšanas poligoni. Tomēr, analizējot laika posmu no 2008. līdz 2012. gadam, vērtējot rādītāju vērtību tendences, katru gadu ir konstatējams sadzīves atkritumu poligonos apglabāto atkritumu apjoma samazinājums, kas vidēji gadā sasniedz 50 tūkst. t pret iepriekšējo kalendāro gadu (2012. gadā – 15 tūkst. t, 2013. gada plāna izpilde 300%) (2.7. tabula).

3.5.1.2. aktivitātes īstenošanas laikā apstiprināts 31 projekts, kas vērsts uz atkritumu apsaimniekošanas kvalitātes uzlabošanu. Īstenojot aktivitātes, kopumā pabeigti 17 (2013. gadā – 8) atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstības projekti, no kuriem 10 projektos īstenoti atkritumu dalītās vākšanas veicināšanas pasākumi (5 projekti 2013. gadā), un 7 (3 projekti 2013. gadā) poligonu infrastruktūras attīstības projekti.

Darbības programmu īstenošanas laikā veikti pasākumi, kas ilgtermiņā projektu pēcievīšanas uzraudzības 5 gadu periodā var būtiski ietekmēt šo ietekmes rādītāju, tostarp kopumā izveidoti 64 atkritumu dalītās vākšanas punkti un 5 laukumi, 3 kompostēšanas laukumi, izbūvētas 8 atkritumu šķirošanas līnijas. Atskaites periodā (3.5.1.2.3. apakšaktivitāte „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība”) izveidoti 3 atkritumu šķirošanas centri (stacija) Rīgā, Jelgavā un Ventspilī, kompostēšanas laukums Brocēnu novadā un 1 atkritumu šķirošanas laukums un 14 dalītās vākšanas punkti Ropažos.

Laikā, kamēr apakšaktivitāšu īstenoto pasākumu tiešā ietekme ir minimāla, kvalitatīvs novērtējums iespējams, analizējot atbilstošos uzraudzības rādītājus, kuru izpilde rādītājam „Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti” sasniegusi 60,7%, rādītājam „Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits” – 14% un rādītājam „Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)” – 58,4% (2.8. tabula).

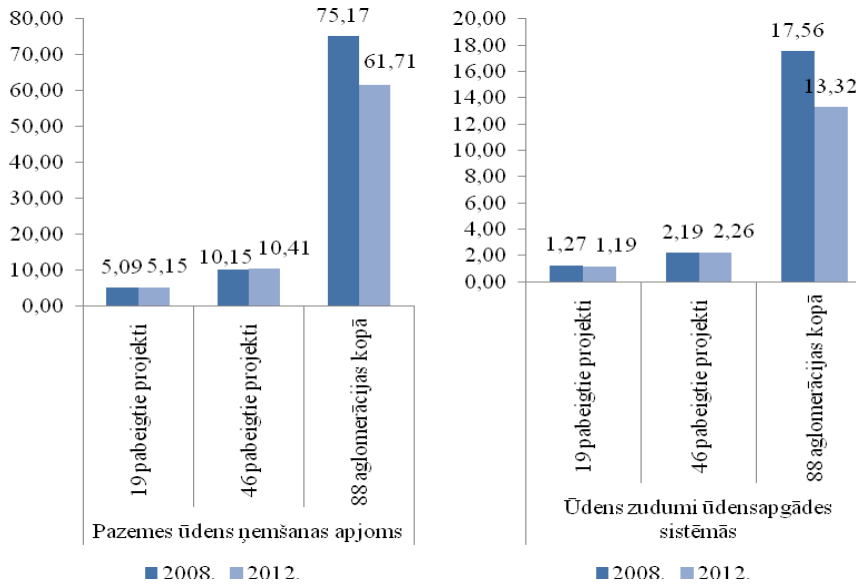
2.8. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2013.	%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti, milj.	2,19	1,33	60,7%
Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits	8640	1214	14,0%
Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)	Vidēji 1 punkts uz 500 iedz.	Vidēji 1 punkts uz 856 iedz.	58,4%

2.5. Dabas resursu izmantošana

2.5.1. Pazemes ūdens ņemšanas apjoms

Būtiskākā ietekme uz ietekmes rādītāju „samazināts ūdens patēriņš (pazemes ūdens ņemšanas apjoms)” ir DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.4.1.1. un 3.5.1.1. aktivitātei. Kopumā darbības programmu īstenošanas laikā no pazemes ūdens ņemšanas apjomu ietekmējošiem apstiprinātajiem 558 projektiem pabeigti 243 projekti (2013. gadā – 78 projekti). DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” īstenošanas laikā, pabeidzot kopumā 46 ūdenssaimniecības infrastruktūras projektus, iedzīvotāju īpatsvars aglomerācijās ar CE>2000, kam ir nodrošināti kvalitatīvi ūdensapgādes pakalpojumi, palielinājies no 56,4% 2009. gadā līdz 59,5% 2013. gadā, t.i. par ~67 tūkst. iedzīvotāju. Tāpat palielinājies to iedzīvotāju skaits Latvijā (par 186 tūkstošiem) kopumā, kuriem ir nodrošināta pieejamība normatīviem aktiem atbilstošiem ūdensapgādes pakalpojumiem. Pieaugot ūdensapgādes pakalpojumu saņēmēju skaitam, kā arī uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, jārēķinās, ka palielināsies statistiski uzskaitītā ūdens apgādei paņemtā ūdens apjoms.

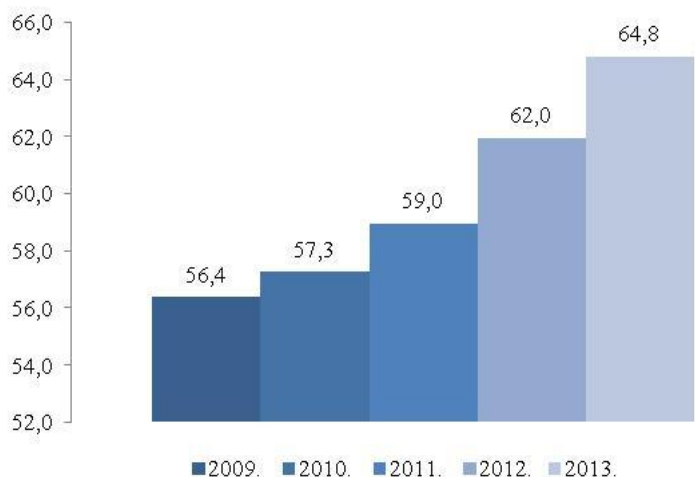

2.11. attēls. Ņemtais pazemes ūdeņu apjoms, milj. m³

2.12. attēls. Ūdens zudumi ūdens apgādes sistēmās, milj. m³

Ņemtais pazemes ūdens apjoms aglomerācijās ar CE>2000 2012. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu saskaņā ar valsts statistisko informāciju samazinājies par ~13,5 milj. m³. Tajā pašā laikā, analizējot 2007. – 2013. gada ES finanšu periodā pabeigtos projektus, redzams, ka šajās aglomerācijās būtiski izmainījies nav ne ņemtais pazemes ūdens apjoms, ne ūdens zudumi ūdensapgādes sistēmās, t.i., šīs pozitīvās izmaiņas saistītas ar ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā ieguldītajiem finanšu līdzekļiem laikā no 2000. līdz 2009. gadam, kā arī ar ekonomiskās krīzes izraisītajām sekām (2.11., 2.12. attēls).

Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektu īstenošana nodrošinājusi kvalitatīvu centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu pieejamību 64,8% Latvijas iedzīvotāju (2.13. attēls, 2.9. tabula).

2.13. attēls. Rādītāja „iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” sasniegšanas progress

Uzraudzības rādītāja „Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” izpilde ir 95,3% attiecībā pret 2013. gadā plānoto (2.9. tabula).

2.9. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz pazemes ūdens ņemšanas apjomu

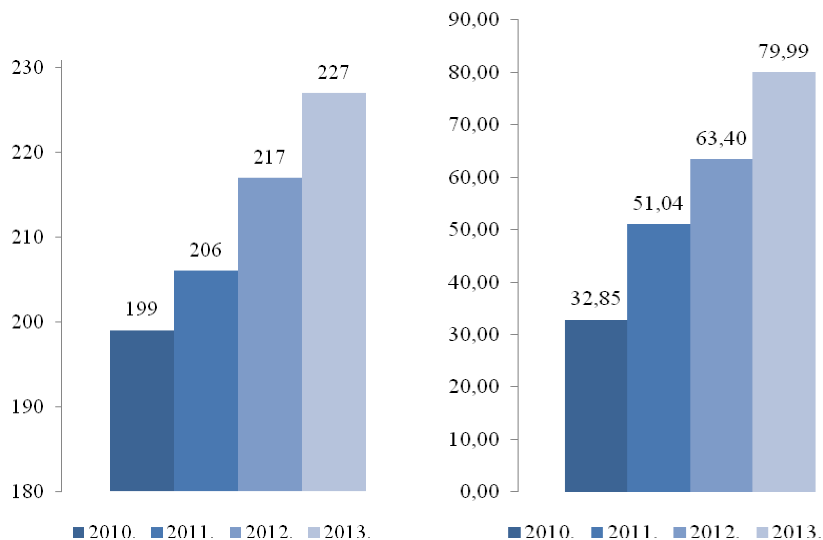
Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2012.	%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj.	1,81	0,379	20,9%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, %	68	64,8	95,3%

2.5.2. Sanēto, rekultivēto piesārņoto teritoriju platība

Rādītāju „sanēto, rekultivēto piesārņoto vietu platība” ietekmē 3.3.1.6. aktivitātes „Liepājas Karostas ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumu nodrošināšana” (turpmāk – 3.3.1.6. aktivitāte), 3.4.1.4. aktivitātes „Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija” (turpmāk – 3.4.1.4. aktivitāte) un 3.5.1.2.1. apakšaktivitātes „Normatīvo aktu prasībām neatbilstošu izgāztuvju rekultivācija” (turpmāk – 3.5.1.2.1. apakšaktivitāte) īstenošana.

Kopumā darbības programmu īstenošanas laikā apstiprināti 84 projekti, kas vērsti uz vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju un normatīviem aktiem neatbilstošu sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivāciju. No šiem projektiem 7 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijas projekti ES fondu finansējuma apstiprināti saņemšanai 2013. gadā.

Līdz 2013. gada beigām rekultivēta 51, t.sk. 2013. gadā – 10 (plānots rekultivēt 80 izgāztuves) normatīviem aktiem neatbilstošas sadzīves atkritumu izgāztuves ~74,8 ha platībā (2013. gadā ~11,4 ha) un sanēta Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve „Kosmoss” 5,16 ha platībā, kā rezultātā gandrīz 80 ha platībā būtiski samazināta vides piesārņojuma izplatšanās (3.14. un 3.15. attēls).

3.14. attēls. Rādītāja „rekultivēto atkritumu izgāztuvju skaits” sasniegšanas progress

3.15. attēls. Sanēto, rekultivēto piesārņoto vietu platība, ha

Īstenojot projektus, iznākuma rādītāja „Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma” izpilde pēc Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves „Kosmos” sanācijas sasniegusi 10,3%, savukārt 3.5.1.2.1. apakšaktivitātes iznākuma rādītāja „Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits”, kuram ir ietekme uz HP IA rādītāju, izpilde ir 87,0% (2.10. tabula).

2.10. tabula. Uzraudzības rādītāji ar ietekmi uz dabas resursu izmantošanu

Rādītāja nosaukums	Plāns	Sasniegtais	Izpilde,
	2013.	2013.	%
Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma, ha	50	5,16	10,3%
Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits	261	227	87,0%

3. Pārskats par labās prakses piemēriem saistībā ar horizontālās prioritātes „Ilgtspējīga attīstība” ieviešanu

3.1. Labās prakses piemēri Vides aizsardzības un reģionālās ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs

Projektā „Sadzīves atkritumu apsaimniekošana Ventspils reģionā II kārtā - poligona "Pentuļi" infrastruktūras pilnveidošana” ietvaros sadzīves atkritumu poligonā „Pentuļi” tika izveidots mehāniskās atkritumu priekšapstrādes centrs ar jaudu 12 tonnas/stundā, kā arī izbūvēta gāzes savākšanas sistēma, kas iekļauj atkritumu glabāšanas laikā radušās biogāzes sadedzināšanas lāpu, kā arī izveidots segts kompostēšanas laukums. Rezultātā būs izdevies pilnībā samazināt poligonā apglabājamo bioloģisko atkritumu daudzumu (bioloģiski noārdāmo atkritumu apjoms, ko gada laikā var apstrādāt vienā laukumā veido 3000 m³), tādējādi izpildot ES direktīvas prasības, turklāt samazināts gaisa piesārņojums ar smakām, kā

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

arī palielināts atkritumu poligona kalpošanas ilgums, samazinot kopējo poligonā apglabājamo atkritumu daudzumu (pēc projekta realizēšanas apglabāto atkritumu daudzums samazināsies par aptuveni 34% jeb ~6,5 tūkst. tonnu gadā), t.i., atliekot jauna poligona vietas meklēšanu un izbūvi reģionā.

Projekta „**Pazemes ūdens hidroģeoloģisko novērojumu programmas pilnveidošana, urbumu aprīkošana ar ūdens līmeņa mērītājiem Lielupes un Ventas ūdens satences baseinos**” ietvaros tika atjaunoti un ierīkoti jauni pazemes urbumi, kuros tika uzstādīts moderns, mūsdienu prasībām atbilstošs pazemes ūdens līmeņa mērīšanas aprīkojums. Atbilstoši Eiropas Savienības direktīvai 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdens aizsardzības politikas jomā, reģionālā mērogā ir jānodrošina precīza un savlaicīga informācija par ūdens resursu, tai skaitā pazemes ūdeņu kvalitātes stāvokli un izmaiņām ūdensobjektu līmenī. Nevienmērīgs/dažāds datu nolasīšanas biežums (no 2 reizēm nedēļā līdz vienai reizei mēnesī) nenodrošināja datu savstarpēju salīdzināšanu, kā arī nesniedza pietiekami reprezentatīvus datus par pazemes ūdens līmeņu un kvalitātes straujām/īslaicīgām izmaiņām. Līdz ar projekta realizāciju tiks nodrošināta pazemes ūdens monitoringa programmas īstenošana atbilstoši ES direktīvas 2000/60/EK prasībām, dati par pazemes ūdens līmeņa izmaiņām un citiem fizikāliem rādītājiem tiks uzkrāti digitālā formā 24 stundu režīmā, turklāt būtiski uzlabosies darba efektivitāte.

Projekta „**Jēkabpils aizsargdambja rekonstrukcija**” ietvaros tika rekonstruēts aizsargdambis Daugavas kreisajā un labajā krastā – attiecīgi 3,8 km un 1,1 km garumā, uzbūvējot to 600 līdz 800 cm augstumā. Dambji tika veidoti kā pilsētas promenāde, no kuras paveras skaits uz pilsētu abos upes krastos, ar sakoptu vidi, bruģētiem gājēju un veloceliņiem, atpūtas vietām un soliņiem. Šis projekts, kā viens no pirmajiem aizsargdambju rekonstrukcijas projektiem, rādīja piemēru, ka būves funkcionalitāti, t.i. ~29 tūkst. iedzīvotāju aizsardzību pret plūdiem, var savienot ar pilsētas ainavas uzlabošanu, uzlabojot pilsētvidi.

3.2. Labās prakses piemēri Ekonomikas ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs

Inovatīvas uzņēmējdarbības motivācijas programmas ietvaros īstenots ideju konkurss „Ideju kauss 2013” un mobilās ekspozīcijas projekts „**Inovācijas busiņš**”, kur sabiedrība tika aicināta iepazīties ar „eko-inovācijas” pielietojuma priekšrocībām konkurētspējīgas un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstībā. Ideju konkursā „Ideju kauss 2013”, izveidojot atsevišķu nomināciju, potenciālie konkursa dalībnieki tika aicināti iesniegt biznesa idejas tieši saistībā ar „eko-inovācijas” izmantošanu. Par labāko biznesa ideju šajā nominācijā tika atzīta „ecoBREEZE”, kas izvirzīja ideju par gaisa atsvaidzinātāju putekļsūcējos izmantot ar dabīgām ēteriskām eļļām piesūcinātas koka skaidas, paredzētas iesūkšanai putekļsūcējā, lai atsvaidzinātu, novērstu nepatīkamu aromātu telpā putekļsūcēja darbības laikā un pēc tam antiseptiski iedarboties uz mikrobiem putekļsūcēja atkritumu maisā, kā arī atbaidīt kukaiņus telpā. Savukārt tehnoloģiskās jaunrades veicināšanas pasākuma jaunatnei „**Mobilā ekspozīcija**” ietvaros apmeklētājiem bija iespēja iepazīt „eko-inovācijas” dzīvē un izprast tās lomu ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā. Mobilās ekspozīcijas projektā „Inovācijas busiņš” LIAA sadarbībā ar Banku augstskolu, Latvijas Dabas muzeja un Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta ekspertiem piedāvāja pamatskolu un vidusskolu audzēkņiem, kā arī citiem interesentiem ar dažādu eksponātu palīdzību iepazīt dabaszinātņu likumus un parādības viegli saprotamā un interesantā veidā. Ikviens apmeklētājs varēja iepazīties ar ūdeņraža auto modeli un sensoriem aprīkotas „vaboliņas” darbību, pārliecināties, kā darbojas tā dēvētās Ņūtona šūpoles un kā top hologrammas, kāda ir saules bateriju praktiska izmantošana.

Energoefektivitātes uzlabošanai veikti kompleksi pasākumi, gan investējot siltumnoturības uzlabošanas pasākumos, gan sabiedrības informēšanā. Astoņos semināros (dalībnieku skaits – 298), no kuriem lielākā daļa tika organizēta aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” klientiem, tika informēts par kvalitatīvu mājas renovācijas projektu

ieviešanu, savukārt kampaņas „Dzīvo siltāk” ietvaros visā Latvijā uzņēmēji, pašvaldību pārstāvji un iedzīvotāji saņēma informāciju par atbalsta saņemšanas iespējām energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Pasākumu, darbsemināru laikā informācija tiek nodota uz elektroniskajiem datu nesējiem, nedrukājot papīra kopijas.

Sniedzot atbalstu dzīvokļu īpašniekiem nepieciešamo renovācijas darbu veikšanai, tiks samazināts siltumenerģijas patēriņš valstī – ar pieejamo Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējumu var atbalstīt aptuveni 1000 daudzdzīvokļu dzīvojamo māju renovāciju. Kopā līdz 2013.gada 31.decembrim ir noslēgti 914 līgumi par kopējo ES fondu līdzfinansējumu 53,38 milj. LVL, no tiem pabeigti ir 317 projekti par kopējo ES fondu līdzfinansējumu 16,09 milj. LVL.

3.3. Labās prakses piemēri Satiksmes ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs

Projekta „Zirņu – Ganību ielu rekonstrukcija un pieslēguma Zemnieku ielai izbūve (Dienvidu pieslēgums Liepājas ostai)” mērķis ir veicināt Liepājas ostas attīstību, paaugstinot ostas funkcionālās iespējas kravu pārkraušanas apjomu un veidu pieaugumā. Īstenojot projektu, par 12% samazināts autotransporta radītais piesārņojums. Ja 2009. gadā PM_{10} pārsniedza normu 53 reizes, 2010. gadā – 28 reizes, bet 2012. gadā – 22 reizes, tad 2013. gada 10 mēnešos pieļaujamā norma pārsniegta tikai 13 reizes, t.i., samazinājums ~ 53,5%. Arī slāpekļa dioksīda emisijas samazinātas par 15,38%.

3.4. Labās prakses piemēri Izglītības un zinātnes ministrijas pārziņā esošajās aktivitātēs

Latvijas Organiskās sintēzes institūta īstenotais projekta („Aktuālu pretvēža preparātu multirezistences modulatoru dizains”) 2.1.1.1.aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros, vispārīgais mērķis ir Latvijas farmaceitiskās rūpniecības konkurētspējas veicināšana vienlaikus nodrošinot gan izmantotā ķīmiskā procesa, gan izveidotā produkta tīrību un nekaitīgumu cilvēka veselībai un apkārtējai videi. Izstrādātajās sintēzes tehnoloģijās, nomainot dimetilformamīdu pret etanola-ūdens maisījumu, samazināta kaitīgo šķīdinātāja tvaiku nonākšana atmosfērā.

Valsts izglītības attīstības aģentūras (turpmāk – VIAA) mājas lapā sadaļā „ES struktūrfondu projektu E-karte” (<http://sf.viaa.gov.lv/lat/>) visi interesenti var iepazīties ar pilnīgi visiem Izglītības un zinātnes ministrijas un VIAA administrētajiem projektiem, t.sk. labās prakses piemēriem ES fondu projektos.

Field Code Changed

4. Veiktie un plānotie pasākumi horizontālās prioritātes „Ilgtspējīga attīstība” ieviešanas un uzraudzības nodrošināšanā

Revīzijas iestādes veiktajā auditā par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2007. – 2013. gada plānošanas perioda horizontālās prioritātes attiecībā uz vides aizsardzības prasību ieviešanas uzraudzības sistēmu norādīts, ka VARAM kopumā nodrošinājusi HP IA koordināciju atbilstoši 2007. gada 26. jūnija MK noteikumiem Nr. 419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu”, vienlaikus norādot par nepieciešamību VI sadarbībā ar VARAM aktualizēt „Vadlīnijas, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā”, kā arī vienkāršot 2014. – 2020. gada ES fondu HP IA īstenošanas uzraudzības sistēmu. VARAM piedalījies VI izstrādāto vadlīniju aktualizācijā un izstrādājis „Metodiskos norādījumus 2007. – 2013. gada Eiropas Savienības struktūrfondu ieviešanā iesaistītajām atbildīgajām iestādēm ziņojuma par horizontālo prioritāšu īstenošanu Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ietvaros sagatavošanai (horizontālā prioritāte „ilgtspējīga attīstība”)”, lai nodrošinātu vienotu atbildīgo iestāžu sapratni par ziņojuma par horizontālo prioritāšu īstenošanu Eiropas Savienības fondu

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ietvaros sagatavošanu iesniegšanai par HP IA koordināciju atbildīgajai institūcijai.

Lai nodrošinātu visu DP un VSID ietekmes uz HP IA kvalitatīvu izvērtējumu, saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” VARAM 2007. – 2013. gada plānošanas perioda beigās plāno pētījumu/tematisko izvērtēšanu, ko plānots finansēt Tehniskās palīdzības projekta ietvaros. Plānota ne tikai to aktivitāšu analīze, kurām ir tieša pozitīva ietekme uz vides stāvokli, bet arī aktivitāšu, kas vērstas uz ekonomikas attīstības stimulēšanu un darba vietu radīšanu, kā arī transporta infrastruktūras attīstības ietekmes analīze.⁹

Gatavojoties 2014. – 2020. gada ES finanšu plānošanas perioda uzsākšanai, VARAM izvērtējusi 2007. – 2013. gada perioda HP IA īstenošanas uzraudzības sistēmu un identificējusi vairākas būtiskas sistēmiskas nepilnības, kas būtu jāņem vērā veidojot jauno uzraudzības sistēmu:

- VIS HP IA uzraudzībai tika iekļauts tikai viens HP IA rādītājs un 3 DP ietekmes rādītāji, kas nedod informāciju par DP ieguldījumu HP IA ieviešanā, jo pēc būtības šie rādītāji sniedz informāciju par visas valsts ekonomikas ietekmi uz HP IA;
- uzsākot plānošanas procesu, atbildīgajām iestādēm un tāpat arī projektu pieteicējiem (finansējuma saņēmējiem) nebija uzstādījums kvantificēt ieguldījumus HP IA ieviešanā – VIS nebija paredzēta citu HP IA rādītāju ievadīšana, projektu iesniegumu veidlapās tika sniegts apraksts par darbībām HP IA ieviešanai, kas nav kvantificējams, bet izmantojams tikai kā labās prakses piemērs (2007. gada 10. jūlija MK noteikumi Nr. 483 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība”);
- MK noteikumi Nr. 1238 „Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība” tika apstiprināti tikai 2009. gada 27. oktobrī, kas ievērojot tiesiskās paļāvības principu nebija saistoši tiem finansējuma saņēmējiem, kuru līgumi par projektu īstenošanu tika noslēgti pirms noteikumu stāšanās spēkā. VIS nebija iespējams paplašināt, iekļaujot VARAM izvirzītos rādītājus, un uzkrāt HP IA rādītājus no projektu līmeņa, kā rezultāta atbildīgajām/sadarbības iestādēm vajadzēja veidot savu datu uzkrāšanas sistēmu, precizēt vadlīnijas projektu iesniedzējiem, vienlaikus ievērojot VI izvirzīto principu par administratīvā sloga nepaaugstināšanu finansējuma saņēmējiem;
- paredzot ikgadējā pārskata sagatavošanu, netika ņemta vērā projektu ietekmes uz HP IA noteikšanas specifika, t.i., ietekme uz HP IA ir nosakāma ilgtermiņā un objektīvi vides kvalitātes rādītāji iegūstami tikai pēc pilna gada cikla pēc projekta pabeigšanas. Atskaitoties par kalendāro gadu, dati būtiski atšķiras – vienam projektam statuss „pabeigts” tiek piemērots gada sākumā, bet citam, piemēram, decembrī.

Līdz ar to jāsecina, ka ļoti svarīgi laicīgi uzsākt HP plānošanu, precizējot to izvērtēšanas un uzraudzības līmeņus un detalizācijas pakāpi visos projektu un aktivitāšu ieviešanas posmos, lai neradītu problēmas tālākā ieviešanas un uzraudzības procesā.

Ievērojot pašreizējā plānošanas stadijā izvirzītos jautājumus, VARAM ierosina 2014. – 2020. gada ES finanšu plānošanas perioda HP uzraudzības sistēmas izveidei:

- izveidot vienotu HP IA īstenošanas uzraudzības mehānismu Partnerības līguma ieviešanai;

⁹ VARAM sagatavotajā vidus posma vides monitoringa ziņojumā „Valsts stratēģiskā ietvardokumenta, darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība”, „Uzņēmējdarbība un inovācijas” un „Infrastruktūra un pakalpojumi” īstenošanas ietekmes uz vidi monitoringa ziņojums, 2012” (http://www.esfondi.lv/upload/01-strukturfondi/petijumi/monitoringa_zinojums_211212.doc) iekļauti secinājumi un rekomendācijas 2014. – 2020. gada ES finanšu plānošanas periodam.

- noteikt specifiskajiem atbalsta mērķiem (SAM) kvantificējamus HP IA iznākuma rādītājus – rādītāju vērtības plāno projektu iesniedzēji (atbalsta saņēmēji), rādītājus uzkrāj VIS;
- noteikt SAM kvantificējamus HP IA rezultātu rādītājus – rādītājus atbilstoši izstrādātai metodikai aprēķina atbildīgās/sadarbības iestādes, vai arī veic izvērtējumu par SAM ietekmi uz HP IA;
- paredzēt VIS datu laukus HP IA iznākuma rādītāju uzkrāšanai, HP IA rādītāji tiek uzkrāti tiem SAM, kuriem piemēroti HP IA projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji;
- gada pārskatos par HP IA īstenošanu iekļaut tikai HP IA iznākuma rādītājus;
- plānošanas perioda vidusposmā un noslēgumā ziņojumā par HP IA īstenošanu iekļaut analīzi par HP IA iznākuma un rezultātu rādītājiem un DP īstenošanas ietekmi uz HP IA;
- izstrādāt projektu pieteicējiem (atbalsta saņēmējiem) un ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām saistošus MK noteikumus par HP uzraudzību, kur norādīts arī mehānisms EJZF un ELFLA ietekmes uz HP uzraudzībai.

Ņemot vērā 2007.–2013. gada ES finansu plānošanas perioda pieredzi, VARAM uzsāka metodikas izstrāde 2014.–2020. gada specifisko atbalsta mērķu ietekmes noteikšanai uz HP IA, kurā, iesaistot atbildīgās iestādes, identificēta SAM ietekme uz HP IA, piemērojamie projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji un HP IA īstenošanas uzraudzības iznākuma un rezultāta rādītāji. Šo metodiku plānots virzīt uz Uzraudzības komiteju apstiprināšanai pēc saņemtā Eiropas Komisijas darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” apstiprinājuma.

5. Kopsavilkums

Tā kā vides kvalitātes rādītāji – nacionālie vides indikatori (HP IA rādītāji) tiek uzkrāti no projektu līmeņa tikai atsevišķās aktivitātēs, tad DP aktivitāšu ietekmes uz vidi kvalitatīvai novērtēšanai tika izmantoti aktivitāšu/apakšaktivitāšu iznākuma un rezultātu rādītāji.

Ziņojumā:

- sniegta valsts statistikā pieejamā informācija par vides stāvokli,
- izvērtēta aktivitāšu potenciālā ietekme uz vides kvalitāti.

DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” pasākumu un aktivitāšu īstenošana nerada tiešu ietekmi uz vidi, jo galvenokārt saistīti ar darbībām, kas ir intelektuāla rakstura un veida, t.i., netiek patērēti energoresursi, palielināts vides (ūdens, gaisa, zemes dziļi u.c.) piesārņojums. Sociālās sfēras attīstība, kas saistīta ar izglītības līmeņa un izglītības kvalitātes uzlabošanu, zinātnes attīstību, it sevišķi tādu zinātnes nozaru attīstību, kas sekmē dabas un energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtermiņā spēj pozitīvi ietekmēt vidi, jo kopumā uzlabo vides izglītības līmeni un veicina sabiedrības vides apziņu. No vides aizsardzības viedokļa pozitīvi vērtējama tādu rādītāju kā, piemēram, „Pieaudzis studējošo īpatsvars inženierzinātņu, tehnoloģiju dabaszinātņu izglītības tematiskajās grupās” (izpilde – 188,2%), „Samazinājies vidējās izglītības absolventu skaits ar zemām vai ļoti zemām prasmēm dabaszinātnēs, matemātikā un svešvalodās” (izpilde – 93,7%) un „Pieaudzis jauniešu īpatsvars, kuriem ir vismaz vidējā izglītība” (izpilde – 100,6%).

DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” īstenošanas uzraudzībai nav noteikti HP IA rādītāji. Nozīmīgākās tiešās ietekmes uz vidi saistītas ar uzņēmējdarbības aktivitātes un konkurētspējas palielināšanas projektu realizāciju – jo īpaši tajās uzņēmējdarbības nozarēs, kur ar augstu intensitāti tiek izmantoti vietējie dabas resursi (koksne, zemes dzīles u.c.); uzņēmējdarbības nodrošināšanai un darbībai nepieciešamās infrastruktūras rekonstruēšanu, izbūvi vai attīstīšanu; dažāda veida atkritumu apjoma palielināšanos un pārpalikumu rašanos kā sekas uzņēmējdarbības aktivizācijai; enerģijas patēriņa pieaugumu; vietējo dabas resursu samazināšanos. Kāda būs šo aktivitāšu ietvaros atbilstoši komersantu darbības attīstības

ietekme uz dabas un energoresursu patēriņa pieaugumu un vides kvalitātes rādītājiem varēs noteikt tikai analizējot komercdarbību ilgtermiņā. HP IA ietekmes noteikšanai piemērojams rādītājs „Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas”, kura izpilde 2013. gadā sasniedza 91,5%, t.i., no plānotajiem 200 komersantiem atbalstu saņēmuši 183 komersanti.

DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” iekļautas aktivitātes/apakšaktivitātes, kas vidi ietekmē tieši pozitīvi. Šīs aktivitātes saistītas ar vides aizsardzības infrastruktūras attīstību, energoefektivitātes paaugstināšanu un siltumu zudumu samazināšanu, t.i., energoresursu taupīšanu, vides kvalitātes uzlabošanu, sanējot (rekultivējot) vēsturiski piesārņotās vietas (sadzīves atkritumu izgāztuves), kā arī vērstas uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un vides risku novēršanu.

Analizējot aktivitāšu ietvaros apstiprināto un pabeigto projektu skaitu, kā arī jau sasniegtos uzraudzības rādītājus, sagaidāms, ka plānotie mērķi tiks sasniegti, izņemot rādītāju „Optimālu uzturēšanas apstākļu nodrošināšana augu un dzīvnieku kolekcijām, kolekciju skaits”, „Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā” un „Antropogēno slodzi samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās”, jo atbilstošo aktivitāšu īstenošanai būtiski tika samazināts finansējums. Netiks sasniegts arī rādītājs „Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits” un „Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)”, jo projektu informācija liecina, ka komersanti par saviem līdzekļiem nodrošina atkritumu dalīto savākšanu, Kohēzijas fonda līdzfinansējumu piesaistot galvenokārt šķirošanas līniju, šķirošanas centru, kompostēšanas laukumu un dalītās vākšanas laukumu izveidei, nevis dalītās atkritumu savākšanas punktu izveidei. Galvenie sasniegumi HP IA ieviešanā:

- salīdzinot 2008. un 2012. gadu, no aglomerāciju ar CE>2000 notekūdeņu attīrīšanas iekārtām novadītais N_{kop} piesārņojums samazinājies par ~1611 t gadā, BSP_5 notekūdeņos samazinājies par ~585 t gadā, bet P_{kop} daudzums par ~139 t gadā. Galvenokārt gan šī pozitīvā ietekme ir saistīta ar ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā ieguldītajiem finanšu līdzekļiem, t.sk. ES fondu līdzekļiem laikā no 2000. līdz 2009. gadam, kad aglomerācijās ar CE>2000 tika rekonstruētas un no jauna izbūvētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas;
- 60% Latvijas iedzīvotāju nodrošināta kvalitatīvu centralizētās kanalizācijas pakalpojumu pieejamība, t.i., ietekmes rādītāja „iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumi” (64%) izpilde sasniedz 93,74%. Aglomerācijās ar CE>2000 par ~64 tūkst. palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem nodrošināti un kas izmanto kvalitatīvus centralizētās kanalizācijas pakalpojumus (iedzīvotāju īpatsvars pret visiem Latvijas iedzīvotājiem, kas izmanto kvalitatīvus pakalpojumus palielinājies no 51,2% 2009. gadā līdz 54% 2013. gadā);
- kalendārājā gadā ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības pabeigto projektu ietvaros no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām novadītais N_{kop} piesārņojums samazinājies par ~18 t gadā, BSP_5 notekūdeņos samazinājies par ~58 t gadā, bet P_{kop} daudzums būtiski nemainās – novērojams neliels pieaugums no 10,9 t līdz 11,2 t gadā. 3.5.1.1. un 3.4.1.1. aktivitātes kopējā ietekme uz vidē novadīto piesārņojumu būs identificējama tikai pēcieviešanas uzraudzības laikā, kad palielināsies centralizēto kanalizācijas pakalpojumu saņēmēju skaits un līdztekus samazināsies izklieģtais piesārņojums no centralizēto pakalpojumu neizmantojamiem atbilstošajā teritorijā;
- ŪO kvalitātes uzlabošanai kopumā darbības programmu īstenošanas laikā pabeigti 243 projekti ar mērķi samazināt no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām virszemes ūdeņos nonākošo piesārņojumu, 51 sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācijas projekts un

- Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves „Kosmos” sanācijas projekts, kā arī 4 plūdu risku samazināšanas projekti;
- līdz 2013. gada beigām rekvizitā 51, t.sk. 2013. gadā – 10 (plānots rekvizitēt 80 izgāztuves) normatīviem aktiem neatbilstošas sadzīves atkritumu izgāztuves ~74,8 ha platībā (2013. gadā ~11,4 ha) un sanāta Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve „Kosmos” 5,16 ha platībā, kā rezultātā gandrīz 80 ha platībā būtiski samazināta vides piesārņojuma izplatīšanās;
  - aglomerācijās ar CE>2000 par ~67 tūkst. palielinājies to iedzīvotāju skaits, kas izmanto kvalitatīvus ūdensapgādes pakalpojumus. Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektu īstenošana nodrošinājusi kvalitatīvu centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu pieejamību 64,8% Latvijas iedzīvotāju. Uzraudzības rādītāja „Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi” izpilde ir 95,3% attiecībā pret 2013. gadā plānoto. Ņemtais pazemes ūdens apjoms aglomerācijās ar CE>2000 2012. gadā salīdzinājumā ar 2008. gadu saskaņā ar valsts statistisko informāciju samazinājies par ~13,5 milj. m³ – šis pozitīvās izmaiņas saistītas ar ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā ieguldītajiem finanšu līdzekļiem laikā no 2000. līdz 2009. gadam, kā arī ar ekonomiskās krīzes izraisītajām sekām. Pieaugot ūdensapgādes pakalpojumu saņēmēju skaitam, kā arī uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, jāreķinās, ka palielināsies statistiski uzskaitītā ūdens apgādei paņemtā ūdens apjoms;
  - atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas gala patēriņā Latvijā 2012. gadā ir sasniedzis 35,8%, kas nozīmē, ka Latvija veiksmīgi pilda savas uzņemtās saistības. Izpilde pakārtotajam rādītājam „Uzstādīto atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel” sasniegusi 53,6% un rādītājam „Ar atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars” – 27,6%;
  - SEG emisijas nepārsniedz Latvijai noteiktās saistības – 23,8 tūkst Gg CO₂ ekvivalenta gadā. 2013. gadā pabeigti 191 (kopā 365 projekti) siltumnoturību uzlabošanas projekti, 12 (kopā 30 projekti) siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas projekti, 3 (kopā 7 projekti) atjaunojamos energoresursus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstības projekti un 5 (kopā 6 projekti) velotūrisma attīstības projekti. Kopumā ieviesti 320 (161 pasākums 2013. gadā) energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās, izveidotas 48 (12 ēkas 2013. gadā) energoefektīvas sociālās mājas, rekonstruēti siltumtīkli, 50,9 (7,1 km 2013. gadā) km garumā, kā arī samazināti siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos;
  - Latvijā novērojama tendence, ka samazinās radīto māsaimniecības un tiem līdzīgo atkritumu daudzums (no 752 tūkst t 2008. gadā līdz 613 tūkst. t. 2012. gadā), samazinās poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums (no 762 tūkst t 2008. gadā līdz 543 tūkst. t. 2012. gadā) un vienlaikus pieaug pārstrādāto sadzīves (visi nebīstamie) atkritumu daudzums – no 598 tūkst. t. līdz 1166 tūkst. t. Katru gadu ir konstatējams sadzīves atkritumu poligonos apglabāto atkritumu apjoma samazinājums, kas vidēji gadā sasniedz 50 tūkst. t pret iepriekšējo kalendāro gadu. DP īstenošanas laikā veikti pasākumi, kas ilgtermiņā projektu pēcieviešanas uzraudzības 5 gadu periodā var būtiski ietekmēt poligonos apglabājamo atkritumu daudzumu, tostarp kopumā izveidoti 64 atkritumu dalītās vākšanas punkti un 5 laukumi, 3 kompostēšanas laukumi, izbūvētas 8 atkritumu šķirošanas līnijas;
  - ir vērojama tendence, ka atšķirībā no prognozēm atbilstoši statistiskajiem datiem palielinājies radīto sadzīves atkritumu daudzums un radītais bīstamo atkritumu daudzums, kas ir saistāms ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu, ražošanu un eksporta pieaugumu, kā arī ar patēriņa pieaugumu. Lielākā ietekme uz HP IA izvēlētajiem atkritumu apsaimniekošanas sfēras attīstību raksturojošiem rādītājiem –
- VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

„radītais sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms” un „pārstrādāto sadzīves un bīstamo atkritumu apjoms” – ir uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātēm, kā arī iedzīvotāju vides apziņai un uzņēmēju informētībai.

Pielikums

Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar tiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA¹⁰

Rādītāja nosaukums	Plāns	2013.	
	2013.	Sasniegtais	Izpilde, %
Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no vēsturiskā piesārņojuma, ha	50	5,16	10,3%
Vidējais vagonu parka vecums, gadi	24	-	-
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti ūdenssaimniecības projekti, milj.	1,81	0,379	20,9%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši dzeramā ūdens apsaimniekošanas pakalpojumi (ERAF+KF), %	68,00	64,8	95,3%
Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti normatīvo aktu prasībām atbilstoši notekūdens apsaimniekošanas pakalpojumi, % (ERAF+KF),%	64,00	60,0	93,8%
Optimālu uzturēšanas apstākļu nodrošināšana augu un dzīvnieku kolekcijām, kolekciju skaits	5	-	-
Iedzīvotāju skaits, uz kuriem vērsti plūdu samazināšanas projekti, skaits	65 000	40 577	62,4%
Plūdu apdraudēto teritoriju risku samazināšanas projekti, skaits	5	2	40%
Rekonstruētie hidrotehnisko būvju kompleksi, skaits	5	4	80%
Izveidoti jauni, labiekārtoti veloceliņi, km	49	65,73	134,1%
Ieviesti energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu mājās	120	320	266,7%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās daudzdzīvokļu mājās	15,00	47,68	317,9%
Izveidotas energoefektīvas sociālās mājas	73	48	65,8%
Siltumenerģijas patēriņa samazinājums atbalstītajās sociālajās mājās (MWh gadā), %	2,00	41,43	2071,5%
Rekultivēto normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju skaits	261	227	87,0%
Papildu iedzīvotāju skaits, uz ko vērsti atkritumu apsaimniekošanas projekti, mili.	2,19	1,33	60,7%
Dalītās atkritumu savākšanas punktu skaits	8640	1214	14,1%
Dalītās atkritumu savākšanas infrastruktūras nodrošinājums (iedzīvotāju skaits uz vienu atkritumu savākšanas punktu)	Vidēji 1 punkts uz 500 iedz.	Vidēji 1 punkts uz 856 iedz.	58,4%
Izvietoto robežzīmju skaits Natura 2000 teritoriju iezīmēšanai dabā	18 000	-	-
Antropogēno slodzi samazinošo infrastruktūras projektu skaits Natura 2000 teritorijās	50	-	-
Natura 2000 teritorijas, uz kurām vērsti antropogēno slodzi samazinošie projekti, skaits	35	-	-
Īstenotās ES direktīvas ūdeņu un gaisa stāvokļa kontrolei un uzraudzībai, skaits	4	2	50%
Rekonstruētie siltumtīkli, km	160	50,9	31,8%
Rekonstruētās siltumenerģijas ražošanas jaudas, MW	500	107	21,4%
Siltumenerģijas zudumi rekonstruētajos siltumtīklos, %	16,00	14,14	102,2%
Siltumenerģijas ražošanas efektivitāte rekonstruētajos siltuma avotos, %	80,00	87	108,8%
Uzstādīto atjaunojamās enerģijas avotus izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju jaudas, MWel	16	8,58	53,6%
Ar atjaunojamiem enerģijas avotiem saražotās elektroenerģijas īpatsvars, %	2,50	0,69	27,6%

¹⁰ Saskaņā ar Vienotās informācijas sistēmas datiem.

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final

Aktivitāšu uzraudzības rādītāji ar netiešu pozitīvu ietekmi uz HP IA¹¹

Rādītāja nosaukums	Plāns	2013.	
	2013.	Sasniegtais	Izpilde, %
Papildus zinātnei piesaistīto un atbalstīto pilna darba laika ekvivalentu (PLE) strādājošo zinātnisko darbinieku skaits, t.sk. darba vietas nodrošinājums	1000	667,7	66,8%
Pieaudzis studējošo īpatsvars inženierzinātņu, tehnoloģiju dabaszinātņu izglītības tematiskajās grupās (% no kopējā studējošo skaita)	18,6	35,0	188,2%
Pieaudzis zinātnē un pētniecībā strādājošo īpatsvars % no darbaspējīgo iedzīvotāju skaita valstī, %	0,8	0,83	103,8%
Samazinājies jauniešu skaits, kas pēc pamatskolas pamet izglītību (% no skolēnu skaita), %	2	5,4	96,5%
Samazinājies vidējās izglītības absolventu skaits ar zemām vai ļoti zemām prasmēm dabaszinātnēs, matemātikā un svešvalodās (% no vidusskolas absolventu kopskaita)	21	26,0	93,7%
Pieaudzis jauniešu īpatsvars, kuriem ir vismaz vidējā izglītība (% no jauniešiem 20-24 gadu vecumā)	80,00	80,5	100,6%
Izglītojamo (7.-12. kl. audzēkņi), kas apgūst uzlabotās vispārējās izglītības programmas, īpatsvars pret kopējo izglītojamo skaitu 7.-12.klasē, %	60	100,0	166,7%
Vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu, kas pilnveidojuši savu kompetenci profesionālajā un vispārējā izglītībā, īpatsvars pret kopējo pedagogu skaitu, %	50	78	156,0%
Atbalstīto plānošanas reģionu un novadu pašvaldību skaits, kuros nodrošināta attīstības plānošanas kapacitātes stiprināšana, %	57	40,71	71,4%
Pieaudzis pieteikto starptautisko patentu skaits gadā	43	38	88,4%
Pieaudzis starptautiski atzītu publikāciju (tajā skaitā SCI) skaits gadā	800	454	56,8%
Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas	200	183	91,5%
Profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kas mācās modernos apstākļos (% no audzēkņu kopskaita tautsaimniecības attīstībai prioritārajās jomās)	80	18,0	22,5%
Augstākās izglītības iestāžu skaits, kurās modernizēta infrastruktūra un mācību aprīkojums	30	21	70,0%
Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skaits, kurās modernizēti dabaszinātņu kabinetī	225	214	95,1%
Vispārējās vidējās izglītības iestāžu audzēkņu īpatsvars, kuri mācās modernizētos dabaszinātņu kabinetos (% no audzēkņu kopskaita attiecīgajā gadā)	100	84	84,0%
Projektu skaits, kas sekmē pilsētvides atjaunošanu un/vai revitalizāciju, nodrošinot pilsētu ilgtspējīgu attīstību un uzlabojot to pievilcību	26	44	169,2%

¹¹ Saskaņā ar Vienotās informācijas sistēmas datiem.

VARAM_2014; Ziņojums par horizontālās prioritātes „ilgtspējīga attīstība” īstenošanu _final